

FUB

För barn, unga och vuxna
med utvecklingsstörning

D nr 2014

YTTRANDE

Stockholm 2014
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Handläggare: Anna Gabrielsson

Svenska för invandrare – valfrihet, flexibilitet och individanpassning (sou 2013:76)

Riksförbundet FUB, För barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning, är en intresseorganisation som arbetar för att människor med utvecklingsstörning ska kunna leva ett gott liv med full delaktighet i samhällslivet och rätt till samma levnadsvillkor som gäller för andra. Riksförbundet FUB har ca 26 500 medlemmar.

Riksförbundet FUB överlämnar härmed följande synpunkter:

Sammanfattning

Riksförbundet FUB anser att det är bra att utredningen tar upp de brister som idag finns av skollagens tillämpning när det gäller att individens behov och förutsättningar ska vara det som avgör för hur utbildningen utformas. En person med utvecklingsstörning behöver ofta få anpassa sin undervisning på flera sätt. Det är därför viktigt att det inom sfi finns kompetens om de konsekvenser en utvecklingsstörning medför i lärande situationer.

Riksförbundet FUB anser att det är viktigt att det alltid är kommunen som har huvudmannaansvar, även om det finns flera välfungerande aktörer som bedriver utbildning inom kommunen.

Riksförbundet FUB välkomnar utredningens förslag att en enskild utbildningssamordnare som godkänts av kommunen ska ingå i skolväsendet och därmed omfattas av Skolinspektionens tillsynsansvar.

Det Riksförbundet FUB skulle vilja uppmärksamma är Skolverkets uppgift om att av 108000 elever som studerar sfi var det endast 76 elever av dessa som studerade sfi inom sårvid något tillfälle under 2012. Riksförbundet FUB är medveten om att det ligger utanför utredningens uppdrag men vår organisation vill att det tas initiativ till att klarlägga varför det

är så få personer som studerar på sfi inom särvux. Uppdraget bör även omfatta frågan om varför det är så få personer födda utomlands som överhuvudtaget studerar någon kurs på särvux.

7.3 Sfi och särvux

7.3.1 Särvux idag

Vuxna personer som har en utvecklingsstörning eller förvärvad hjärnskada har rätt att studera på särskild utbildning för vuxna, särvux, från och med det kalenderår han eller hon fyller 20 år. Varje kommun ska aktivt verka för att nå de vuxna i kommunen som har rätt till utbildning samt motivera dem att delta. Varje kommun ska erbjuda utbildning på gymnasial nivå. Emellertid har antalet elever inom särvux minskat sedan 2005. Det är även färre antal kommuner än tidigare som erbjuder särvux¹. Under perioden 2011/12 var det totalt 5000 elever som studerade vid särvux. Totalt 12 % av de elever som studerade i särvux under 2012/2013 var födda utomlands.²

När det sedan gäller utbildning av sfi finns det uppgifter om att det är oroväckande få elever som studerar sfi inom särvux i förhållande till antalet sfi-elever som studerar på komvux. Senaste uppgiften om totalt antal elever i den här gruppen är från 2012 och den utgjordes då av 108000 elever.³ Det som väcker frågor är Skolverkets uppgift att det av dessa 108000 elever endast var 76 elever som studerade sfi inom särvux vid något tillfälle under 2012.

Utredningen tar i detta sammanhang upp att det sannolikt finns ett okänt antal elever som av någon anledning påbörjar men avbryter sin studier inom sfi innan de har avslutat utbildningen. Riksförbundet FUB har förståelse för att det kan vara problematiskt att ta reda på orsakerna till att elever inom sfi har svårigheter i sin utbildning, men vi anser trots det att det är en fråga som bör utredas. Det är en grupp elever som ofta har behov av anpassad utbildning då de har svårt med studiemotivation och med att själva organisera sina till studier. Med rätt stöd skulle de dock ges möjlighet att utveckla sina kunskaper i svenska och därmed öka sina förutsättningar att nå målpuppfyllelse.

7.3.3 Ingen ändring av kursplanen för SvA grund

Utredningen uppmärksammar att det finns skäl att närmare utreda på vilket sätt som personer som tillhör personkretsen⁴ för särvux får sina behov av utbildning tillgodosedda.

Riksförbundet FUB anser liksom utredarna att det väcker angelägna frågor om orsakerna till det mycket låga antalet personer inom särvux som studerar sfi och vilket samband som finns mellan detta och att så få utlandsfödda studerar på särvux. Vår organisation välkomnar därför att utredningen uppmärksammar att det finns skäl att djupare utreda och kartlägga situationen för personer som tillhör personkretsen och som har rätt att erbjudas studier på särvux.

---

¹ Skolverkets statistik över särvuxelever

² Svenska för invandrare (sou 2013:76) sid 233

³ Svenska för invandrare SOU 2013:76 sid 235

⁴ Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade §1

Riksförbundet FUB är medveten om att det ligger utanför utredningens uppdrag men vår organisation vill att det tas initiativ till att klarlägga varför det är så få personer som studerar på sfi inom särvox. Uppdraget bör även omfatta frågan om varför det är så få personer födda utomlands som överhuvudtaget studerar någon kurs på särvox.

8.3 Tillämpningens brister

Riksförbundet FUB anser att det är bra att utredningen tar upp de brister som idag finns av skollagens tillämpning när det gäller att individens behov och förutsättningar ska vara avgörande för hur utbildningen utformas. En person med utvecklingsstörning behöver ofta få anpassa sin undervisning på flera sätt. Det är viktigt att det inom sfi finns kompetens om de konsekvenser en utvecklingsstörning medför i lärande situationer. Det kan t ex handla om att få studera i ett långsammare tempo, tydlig struktur, kommunikationsstöd i form av AKK⁵, konkretiserande resonemang och en bra ljudmiljö.

Lagstiftarens intentioner med skollagen är tydliga och det är inte acceptabelt att tillgången till sfi ska begränsas av ekonomiska resurser, elevunderlag eller otidsenliga strukturer i kommunen.

9.4 Utbildning med kommunen som huvudman

Riksförbundet FUB anser att det är viktigt att det alltid är kommunen som har huvudmannans ansvar, även om det finns flera välfungerande aktörer som bedriver utbildning inom kommunen.

10.1.1 Information om rätt att delta i sfi

Riksförbundet FUB anser liksom utredningen att det är viktigt att information om sfi når dem som har rätt att delta. Kommunen har även ett ansvar för att motivera dem som har rätt till sfi att delta⁶. Enligt Skolinspektionen uppvisar kommunernas informationsverksamhet klara brister⁷. Även om myndighetens rapport endast omfattade 39 kommuner så är det allvarligt och bör åtgärdas samt följas upp. Den bristande informationen kan ha inverkan på att det är så få personer som deltar i sfi inom särvox. Det är dock en fråga som bör ingå i ett bredare utredningsuppdrag som ser över hela frågan om det låga antalet elever som studerar sfi inom särvox.

12.1.1 Tillsyn över enskilda utbildningsanordnare som godkänts som huvudmän för sfi

Riksförbundet FUB välkomnar utredningens förslag att enskild utbildningsanordnare som godkänts av kommunen ska ingå i skolväsendet och därmed omfattas av Skolinspektionens tillsynsansvar. Det bör innebära en ökad enhetlighet och kontinuitet i utbildningens kvalitet även om utbildningen utförs av olika aktörer. Det är även viktigt att om det inte finns någon

---

⁵ AKK = Alternativ, kompletterande kommunikation

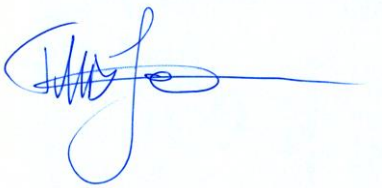
⁶ Skollagen (2010:800) kap 22 12 §

⁷ Skolinspektionen 2011 Riktad tillsyn inom om rådet svenskundervisning för invandrare (sfi)

utbildningssamordnare som har godkänts av kommunen, har kommunen fortsatt ansvaret för att tillhandahålla utbildning för de som har rätt till sfi. Den enskildes lagstadgade rätt till sfi får inte vara beroende av hur attraktiv kommunen är för etablering av fristående utbildningssamordnare.

Dag som ovan

För Riksförbundet FUB

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Thomas Jansson', with a long horizontal stroke extending to the right.

Thomas Jansson

Förbundsordförande